

25 Σεπτεμβρίου, 1992

[ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΝΙΝΑ Α. ΜΑΡΚΟΥΛΛΙΔΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 616/89).

-
- 5 Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Προθεσμία —
Εναρξη — Δημοσίευση — Η έλλειψη αναφοράς στα ονόματα των
ιδιοκτητών και στην περιουσία που απαλλοτριώνεται, στο κείμενο
διατάγματος απαλλοτριώσεως, εμποδίζει την ενεργοποίηση της
προθεσμίας για καταχώριση προσφυγής.
- 10 Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο — Προσβολή περισσότερων σε
προσφυγή πράξεων διοικητικών — Δεν επιτρέπεται εκτός της
περιπτώσεως της συναφείας — Θεωρία — Η αρχή ισχύει και επί
15 παραλείψεων είτε αποκλειστικά είτε σε συνδυασμό με πράξεις —
Η ένσταση της μη συναφείας εγείρεται σε οποιοδήποτε στάδιο της
διαδικασίας και εξετάζεται και αυτεπάγγελτα — Η συνάφεια το
μόνο κριτήριο για το επιτρεπτό της σώρευσης — Προϋποθέσεις
συνάφειας.
- 20 Αναγκαστική Απαλλοτρίωση — Προϋποθέσεις — Δεν προαπαιτεί
ρυμοτομικό σχέδιο (Κυριάκος Χ" Κυριάκος v. Δημοκρατίας) —
Το πόρισμα της Νίνα Α. Μαρκουλλίδου κ.ά. v. Δημοκρατίας.
- 25 Οδοί και Οικοδομές — Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών
Νόμος, Κεφ. 96 — Άρθρο 18 (όπως αναπαράγεται από το Άρθρο 3
του Ν. 13/74) — Υποχρεωτική η ενέργεια του Υπουργού
Εσωτερικών σύμφωνα με το εδάφιο (2) να απαντήσει σε
ιεραρχικές προσφυγές — Παράλειψή της συνιστά παράλειψη υπό
την έννοια του Άρθρου 146.1 του Συντάγματος.

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Προσβαλλόμενες πράξεις — Παράλειψη απάντησης — Ο νομολογιακός κανόνας ότι για να ελεγχθεί ακυρωτικώς παράλειψη συμμόρφωσης με το Άρθρο 29 του Συντάγματος, πρέπει το σχετικό παράπονο ή η αίτηση προς την αρμόδια αρχή να εμπίπτει στην ακυρωτική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου υπό το Άρθρο 146 του Συντάγματος.

5

Μετά από τροποποίηση του τίτλου της προσφυγής, με διαταγή του Δικαστηρίου, και περιορισμό του αιτητικού της, προσβαλλόταν με αυτήν η προσωρινή απάντηση των καθ' ων στις συστάσεις των αιτητών σε συνδυασμό με την παράλειψη οριστικής επίλυσης του ζητήματος αφενός και αφετέρου η αναγκαστική απαλλοτρίωση μέρους της περιουσίας των αιτητών.

10

15

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή ως προς την δεύτερη προσβαλλόμενη πράξη και ακυρώνοντας την προσβαλλόμενη παράλειψη, αποφάσισε ότι:

1. Η έλλειψη αναφοράς στα ονόματα των ιδιοκτητών και στην περιουσία που απαλλοτριώνεται, στο κείμενο του προσβαλλόμενου διατάγματος απαλλοτριώσεως, ως έχει δημοσιευτεί, εμποδίζει την ενεργοποίηση της προθεσμίας για καταχώρηση προσφυγής. Όλοι οι αιτητές έλαβαν για πρώτη φορά γνώση για το επίδικο διάταγμα απαλλοτριώσεως με την επιστολή του Επάρχου Λεμεσού, ημερομηνίας 10/7/1989, με την οποία είχε κοινοποιηθεί στους αιτητές αρ.1 και 4 η απόρριψη από το Υπουργικό Συμβούλιο των Ενστάσεών τους εναντίον της Γνωστοποίησης Απαλλοτριώσεως. Έπεται ότι η παρούσα προσφυγή κατά του διατάγματος απαλλοτριώσεως, που καταχωρήθηκε στις 10/8/1989, δεν είναι εκπρόθεσμη, όπως εκ πρώτης όψεως προκύπτει από το γεγονός ότι το εν λόγω διάταγμα δημοσιεύτηκε στις 21/4/1989, δηλαδή, πέραν των 75 ημερών πριν την καταχώρηση της προσφυγής.
2. Γενικά, υπάρχει η αρχή ότι δεν χωρεί προσφυγή με το ίδιο δικόγραφο εναντίον δύο ή περισσότερων αυτοτελών διοικητικών πράξεων, εκτός αν οι πράξεις αυτές είναι "συναφείς".

20

25

30

35

40

Η πιο πάνω γενική αρχή δεν περιορίζεται σε διοικητικές πράξεις ή αποφάσεις. Εφαρμόζεται και διέπει την εγκυρότητα, κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο, δικογράφου

προσφυγής με το οποίο προσβάλλονται "παραλείψεις", είτε αποκλειστικά είτε σε συνδυασμό με πράξεις, οι οποίες δεν είναι συναφείς. Είναι, βέβαια, επιθυμητό αυτής της μορφής οι ενστάσεις να εγείρονται με την Ένσταση της Διοίκησης υπό μορφή προδικαστική. Όμως, αυτό δεν σημαίνει ότι η Διοίκηση αποκλείεται να τις εγείρει σε οποιοδήποτε μετέπειτα στάδιο της διαδικασίας. Όχι μόνο μπορούν να εγερθούν σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, αλλά μπορούν ακόμα να εγερθούν αυτεπάγγελα από το ίδιο το Δικαστήριο, όπως συνέβη στην υπόθεση *G.E. Mavrommatis Ltd κ.ά. ν. Δήμου Λεμεσού*. Η επιτυχία της υπό εξέταση ένστασης κρίνεται αποκλειστικά με αναφορά στην ύπαρξη ή όχι της αναγκαίας συνάφειας μεταξύ των πράξεων ή παραλείψεων που συμπροσβάλλονται με το ίδιο δικόγραφο. Αν δεν συντρέχει η προϋπόθεση της συνάφειας, το Δικαστήριο δεν εξετάζει κατά πόσον το γεγονός της παράτυπης συμπεροβολής δύο ή περισσότερων αυτοτελών πράξεων ή παραλείψεων έχει επηρεάσει δυσμενώς τη Διοίκηση στην παρουσίαση της υπόθεσής της ή όχι.

20 Πράξεις, αποφάσεις και/ή παραλείψεις που προσβάλλονται με το ίδιο δικόγραφο είναι συναφείς αν συντρέχει οποιαδήποτε από τις ακόλουθες δύο διαζευκτικές προϋποθέσεις:

25 (α) Οποιαδήποτε από αυτές αποτελεί προϋπόθεση της άλλης.

30 (β) Έχουν εκδοθεί από το ίδιο όργανο, στην ίδια διοικητική διαδικασία, αφορούν τον ίδιο αιτητή, στηρίζονται στις ίδιες διατάξεις του Νόμου και έχουν ταυτόσημη αιτιολογία.

35 Η δεύτερη από τις πιο πάνω προϋποθέσεις δε συντρέχει στην παρούσα υπόθεση εφόσον η παράλειψη στρέφεται εναντίον του Υπουργού Εσωτερικών που είναι το μόνο όργανο στο οποίο ο Νόμος επιβάλλει την υποχρέωση να αποφασίσει τις ιεραρχικές προσφυγές των αιτητών, ενώ το προσβαλλόμενο διάταγμα απαλλοτριώσεως εκδόθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο. Έχουμε επίσης διαφορετικές διοικητικές διαδικασίες και διαφορετικές νομοθετικές διατάξεις.

40 Δεν συντρέχει επίσης η πρώτη διαζευκτική προϋπόθεση. Δεν υπάρχει καμιά απολύτως σχέση ή συνάφεια μεταξύ της

προσβαλλόμενης παράλειψης του Υπουργού Εσωτερικών και του προσβαλλόμενου διατάγματος απαλλοτριώσεως που εξέδωσε το Υπουργικό Συμβούλιο. Τότε μόνο θα υπήρχε μεταξύ τους η αναγκαία συνάφεια, αν η ύπαρξη έγκυρου και δεσμευτικού ρυμοτομικού σχεδίου αναφορικά με τη βελτίωση, διαπλάτυνση και ευθυγράμμιση της οδού Φραγκλίνου Ρούσβελτ, αποτελούσε προϋπόθεση της νομιμότητας του επίδικου διατάγματος απαλλοτριώσεως. Στην υπόθεση **Κυριάκος Χ" Κυριάκου ν. Δημοκρατίας**, στην οποία η έλλειψη δεσμευτικού ρυμοτομικού σχεδίου δυνάμει του Άρθρου 12 του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, Κεφ. 96, ως έχει τροποποιηθεί, προβλήθηκε από τον αιτητή ως λόγος ακύρωσης του προσβαλλόμενου με την προσφυγή εκείνη διατάγματος απαλλοτριώσεως, το Ανώτατο Δικαστήριο τόνισε ότι για την αναγκαστική απαλλοτρίωση δεν προαπαιτείται ρυμοτομικό σχέδιο.

3. Σχετική επί του προκειμένου είναι και η απόφαση του Δικαστή Στυλιανίδη, ημερομηνίας 22/4/1991, στην Προσφυγή 740/89 **Νίνα Α. Μαρκουλλίδου και Άλλοι ν. Δημοκρατίας**, με την οποία οι παρόντες αιτητές είχαν προσβάλει το διάταγμα επίταξης των ιδίων κτημάτων που απαλλοτριώθηκαν με το διάταγμα που προσβάλλεται στην παρούσα Προσφυγή, το σχετικό απόσπασμα της οποίας και υιοθετείται εν προκειμένω.

Η νομιμότητα του επίδικου διατάγματος απαλλοτριώσεως δεν εξαρτάται ούτε επηρεάζεται από το γεγονός ότι το σχέδιο που υιοθέτησε το Υπουργικό Συμβούλιο για τους σκοπούς της απαλλοτριώσεως είναι ταυτόσημο με εκείνο που η Δημοτική Επιτροπή Λεμεσού είχε γνωστοποιήσει με τη Γνωστοποίηση αρ. 1930 για τους σκοπούς του Άρθρου 12 των περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμων, και το οποίο δεν έχει καταστεί εκτελεστό λόγω της υπάρχουσας εκκρεμότητας στην έκδοση της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών στις ιεραρχικές προσφυγές των αιτητών. Οποιαδήποτε και να είναι η απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών επί του προκειμένου, δεν πρόκειται και δεν μπορεί να έχει οποιαδήποτε επίδραση στην εγκυρότητα του προσβαλλόμενου διατάγματος απαλλοτριώσεως. Από τη στιγμή που το επίδικο σχέδιο, με βάση τη νομολογία, είναι ικανοποιητικό για σκοπούς απαλλοτριώσεως, με την έννοια ότι καθορίζει επακριβώς το μέρος και την έκταση των υπό

- 5 απαλλοτριώση περιουσιών που είναι απαραίτητες για την επίτευξη του καθορισμένου σκοπού, είναι τελείως άσχετο αν είναι ταυτόχρονα τελικό και δεσμευτικό για τους σκοπούς του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, Κεφ.96, ως έχει τροποποιηθεί. Χρήσιμη αναφορά μπορεί να γίνει και στην υπόθεση **Κτηματική Εταιρεία Νέμεσις Από ν. Δημοκρατίας**.
- 10 4. Από άποψη δικονομική, η προσφυγή είναι παραδεκτή μόνο αναφορικά με την παράλειψη που προσβάλλεται με την παράγραφο (Δ) του αιτητικού του δικογράφου. Αναφορικά με το διάταγμα απαλλοτριώσεως που προσβάλλεται με την παράγραφο (ΣΤ), η προσφυγή κρίνεται απαράδεκτη και απορρίπτεται.
- 15 5. Η δεδομένη παράλειψη του Υπουργού Εσωτερικών στην παρούσα υπόθεση συνιστά παράλειψη μέσα στην έννοια του άρθρου 146.1 του Συντάγματος, εφόσον αναφέρεται σε ενέργεια στην οποία υποχρεούται να προβεί κάτω από τη ρητή νομοθετική διάταξη του Άρθρου 18(2) του Κεφ. 96, ως έχει αναπαραχθεί με το Άρθρο 3 του Νόμου αρ.13 του 1974. Αναφορικά με την επίδικη παράλειψη συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις που την καθιστούν προσβλητή με ακυρωτική προσφυγή, όπως αυτές διατυπώνονται στα Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (1929-1959, σ.234). Βλ. και **Ekaterini Costea v. The Republic**, p.123.
- 20 6. Στις αυθεντίες **Xenophontos v. Republic** και **Yialousa Savings Bank v. Republic** αποφασίστηκε ότι για να έχει το Δικαστήριο αυτό δικαιοδοσία να επιληφθεί προσφυγής αναφορικά με την πρόνοια του Άρθρου 29 του Συντάγματος, το αντικείμενο της γραπτής αίτησης ή του παραπόνου που υποβλήθηκε σ' αυτήν κάτω από το εν λόγω άρθρο, πρέπει να εμπίπτει στην ακυρωτική δικαιοδοσία του
- 25 Δικαστηρίου κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος. Η επίδικη παράλειψη πληροί τις προϋποθέσεις εκτελεστότητας όπως καθορίστηκαν στις δύο πιο πάνω υποθέσεις, εφόσον αναφέρεται σε ιεραρχική προσφυγή εναντίον σχεδίου βελτίωσης, διαπλάτυνσης και ευθυγράμμισης δημόσιας οδού, που έγινε βάσει του Άρθρου 12 του Νόμου, Κεφ. 96, όπως τροποποιήθηκε, του οποίου η γνωστοποίηση συνιστά πράξη εκτελεστικής αποκλειστικά φύσης που υπόκειται, ως εκ τούτου, στον ακυρωτικό έλεγχο του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
- 30
- 35
- 40

7. Η δεδομένη επίδικη παράλειψη του Υπουργού Εσωτερικών να εκδώσει το ταχύτερο την απόφασή του πάνω στις ιεραρχικές προσφυγές των αιτητών και να την κοινοποιήσει σ' αυτούς "αμελλητί", σύμφωνα με τις επιτακτικές πρόνοιες του Άρθρου 18(2) του Νόμου Κεφ.96 και του Νόμου Αρ.13/74, παράλειψη που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, είναι προσβλητή κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος. Η εν λόγω παράλειψη είναι επίσης παράνομη γιατί παραβιάζει τις πιο πάνω νομοθετικές πρόνοιες. Υπόκειται, ως εκ τούτου, σε ακύρωση σύμφωνα με το Άρθρο 146.4(γ) του Συντάγματος.

Η προσφυγή επιτυγχάνει μερικώς χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενες Υποθέσεις:

Pissas v. Electricity Authority of Cyprus (No.1) (1966) 3 C.L.R. 634.

Bakkaliou v. Municipality of Famagusta (1969) 3 C.L.R. 19.

Διακόπουλος και Άλλος v. Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (1990) 3 Α.Α.Δ. 1366.

G.E. Manrommatis Ltd και Άλλος v. Δήμου Λεμεσού (1992) 4 Α.Α.Δ. 2338.

Παναγιώτου v. Δημοκρατίας (1992) 4 Α.Α.Δ. 3000.

Χατζηκυριάκου v. Δημοκρατίας (1992) 4 Α.Α.Δ. 2075.

Μαρκουλλίδου & Άλλοι v. Δημοκρατίας & Άλλων (Αρ.2) (1991) 4(B) Α.Α.Δ. 1384.

Κτηματική Εταιρεία Νέμεσις Λτδ v. Δημοκρατίας (1992) 4 Α.Α.Δ. 2167.

Glyki & Another v. Municipal Corporation of Famagusta (1967) 3 C.L.R. 677.

Κολοκασίδου & Άλλη v. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 427.

Χατζηγιάννου & Άλλοι v. Δημοκρατίας, (1990) 3 Α.Α.Δ. 2877.

Καραφωκά v. Δημοκρατίας (1992) 4 Α.Α.Δ. 899.

4 Α.Α.Δ. Μαρκουλλίδου κ.α. ν. Δημοκρατίας

Xenophontos v. Republic, 2 R.S.C.C. 89.

Yialousa Savings Bank v. Republic (1977) 3 C.L.R. 25.

5 *Cyprus Tannery Ltd v. Republic (1980) 3 C.L.R. 405.*

Χριστοδουλίδης & Άλλοι ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 3780.

Π.Ο.Ε.Ν. και Άλλες ν. Δημοκρατίας (1989) 3(Γ) Α.Α.Δ. 1403.

10 *Φάκας ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 2189.*

Βασιλειάδου ν. Συμβουλίου Εγγραφής Κτηματομεσιτών (1992) 4 Α.Α.Δ. 1552.

15 *Costea v. Republic (1983) 3 C.L.R. 115.*

Pelides v. Republic, 3 R.S.C.C. 13.

20 *Maliotis & Others v. Municipality of Nicosia (1964) 3 C.L.R. 75.*

Nemitsas Industries Ltd v. Municipal Corporation of Limassol (1967) 3 C.L.R. 134.

25 *Charalambides & Others v. Republic (1984) 3 C.L.R. 1516.*

Προσφυγή.

30 Προσφυγή κατά της απόφασης των καθ' ων η αίτηση ημερομηνίας 20.4.1989 και η οποία εδημοσιεύθη με αριθμό 623 στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, με αριθμό 2404, για αναγκαστική απαλλοτρίωση μέρους της περιουσίας των αιτητών.

35 *Α. Παπαφιλίππου, για τους αιτητές.*

Γλ. Χατζηπέτρου, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους καθ' ων η αίτηση.

40 *Cur. adv. vult.*

45 ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Δ.: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Με την προσφυγή τους αυτή οι 21 Αιτητές ζητούσαν αρχικά έξι θεραπείες. Όμως, το αιτητικό αναφορικά με τις τέσσερις θεραπείες αποσύρθηκε στη διάρκεια της

ακρόασης της υπόθεσης, με αποτέλεσμα να παραμείνει μόνο η θεραπεία που αναφέρεται στην παράγραφο (Δ) του αιτητικού, η οποία αφορά τον Καθ' ου η Αίτηση αρ. 1 Υπουργό Εσωτερικών και η θεραπεία της παραγράφου (ΣΤ), η οποία αφορά το Καθ' ου η Αίτηση αρ. Α, Υπουργικό Συμβούλιο. Οι θεραπείες που έχουν απομείνει έχουν ως εξής:

"(Δ) Δήλωσιν του Δικαστηρίου ότι η πράξις και/ή απόφασις των Καθ' ων η Αίτησις να δώσουν προσωρινήν απάντησιν εις την αναφερομένην υπό (Α) ανωτέρω ένστασιν των Αιτητών, η οποία προσωρινή απάντησις περιέχεται εις την επιστολήν του Υπουργείου Εσωτερικών ημερομηνίας 7.10.1986 προς τους Δικηγόρους των Αιτητών και/ή παράλειψις των καθ' ων η Αίτησις να απαντήσουν καθόλου ή οριστικώς και/ή τελικώς εις την ως άνω Ένστασιν των Αιτητών είναι αντισυνταγματική και παν το παραλειφθέν θα έδει να είχε διενεργηθεί.

(ΣΤ) Δήλωσιν του Δικαστηρίου ότι η πράξις και/ή απόφασις των καθ' ων η Αίτησις η οποία εγένετο και/ή ελήφθη την 20.4.1989 και η οποία εδημοσιεύθη με αριθμόν 623 εις την Επίσημον Εφημερίδα της Δημοκρατίας υπ' αριθμόν 2404 ημερομηνίας 21.4.1989 να απαλλοτριώσουν αναγκαστικώς μέρος της περιουσίας των Αιτητών η οποία αναφέρεται εις τον ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ Α είναι παράνομη και άκυρη και εστερημένη οιοδήποτε εννόμου αποτελέσματος."

Με διαταγή του Δικαστηρίου, ημερομηνίας 30/5/1990, τροποποιήθηκε ο τίτλος της προσφυγής με την προσθήκη του Υπουργικού Συμβουλίου στους Καθ' ων η Αίτηση. Οι θεραπείες των παραγράφων (Α), (Β), (Γ) και (Ε) του αιτητικού, που αποσύρθηκαν στις 10/5/1991, αφορούσαν τον Καθ' ου η αίτηση αρ. 3, Δήμο Λεμεσού. Καμιά απόφαση και καμιά παράλειψη του Καθ' ου η Αίτηση με αρ.2, Επάρχου Λεμεσού, δεν προσβάλλεται με το δικόγραφο της παρούσας προσφυγής η οποία, ως εκ του λόγου αυτού, κρίνεται απαράδεκτη και απορρίπτεται στο βαθμό που στρέφεται εναντίον του Επάρχου Λεμεσού.

Τα γεγονότα που αφορούν την υπόθεση αυτή είναι σε συντομία τα εξής:

5 Στις 11/7/1986 η Δημοτική Επιτροπή Λεμεσού προέβη στη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Γνωστοποίησης με αρ.1930, σύμφωνα με το άρθρο 12(2) του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, Κεφ. 96, ως έχει τροποποιηθεί, η οποία έχει ως εξής:

10

"Γνωστοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 12(2).

15 Επειδή η Δημοτική Επιτροπή Λεμεσού, ασκώντας ως αρμόδια αρχή τις εξουσίες που της παρέχει το άρθρο 12(1) του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, για σκοπούς διαπλάτυνσης και ευθυγράμμισης των οδών που περιγράφονται στον πιο κάτω Πίνακα έχει ετοιμάσει σχέδια στα οποία φαίνεται το πλάτος των οδών αυτών καθώς και η κατεύθυνση που θα πάρουν.

20

25 Γι' αυτό γνωστοποιεί, δυνάμει του άρθρου 12(2) του ιδίου Νόμου ότι τα εν λόγω σχέδια έχουν ετοιμαστεί και ότι θα βρίσκονται στα Γραφεία της για επιθεώρηση από το κοινό στη διάρκεια των ωρών εργασίας για περίοδο εβδομήντα πέντε (75) ημερών από την ημερομηνία της δημοσίευσης της γνωστοποίησης αυτής στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας.

30 Οποιοδήποτε πρόσωπο ενίσταται στα πιο πάνω σχέδια μπορεί στη διάρκεια της προθεσμίας των εβδομήντα πέντε ημερών να τα προσβάλει με γραπτή προσφυγή, στην οποία να αναφέρονται οι λόγοι για υποστήριξή της, στον Υπουργό Εσωτερικών, ή με προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο. Στην περίπτωση 35 της προσφυγής στον Υπουργό Εσωτερικών, η αποφαση του μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο.

40 Αμέσως μετά την εκπνοή της πιο πάνω προθεσμίας τα σχέδια, τηρουμένης οποιασδήποτε απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε πιθανή προσφυγή, γίνονται δεσμευτικά για την αρμόδια αρχή και για όλα τα επηρεαζόμενα πρόσωπα.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

- (1) Η οδός Φραγκλίνου Ρούσβελτ από τη συνάντησή της με την οδό Τζελάλ Μπαγιάρ μέχρι τη συνάντησή της με τη Λεωφόρο Ομονοίας και οι γωνίες της συνάντησής της με κάθετους δρόμου. 5
- 10
- (7) Τμήμα της οδού Φραγκλίνου Ρούσβελτ από τη συνάντησή της με τη Λεωφόρο Ομονοίας μέχρι τη συνάντησή της με την οδό Ψηλορείτου." 15
- Αρκετοί από τους επηρεαζόμενους ιδιοκτήτες, ανάμεσα στους οποίους και οι παρόντες Αιτητές, υπέβαλαν έγκαιρα προς τον Υπουργό Εσωτερικών γραπτές ενστάσεις και/ή ιεραρχικές προσφυγές. Πέραν αυτού, προέβησαν σε ποικίλα διαβήματα διαμαρτυρίας μέσω συνδέσμου στον οποίο είχαν συνασπισθεί για να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους τα οποία, όπως οι ίδιοι πίστευαν, θα επηρεάζονταν δυσμενώς από τα σχέδια που ετοίμασε η Δημοτική Επιτροπή Λεμεσού. 20
- Με επιστολή του ημερομηνίας 7/10/1986, η οποία αναφέρεται στην παράγραφο (Δ) του αιτητικού της προσφυγής, ο μόνιμος Υφυπουργός Εσωτερικών, πληροφόρησε τους δικηγόρους των Αιτητών ότι η ένστασή τους μελετάται και ότι θα επικοινωνούσε μαζί τους μετά τη συμπλήρωση της εξέτασής της. Ακολούθησαν διάφορες διαβουλεύσεις μεταξύ εκπροσώπων των εμπλακόμενων Τμημά-των και στη συνεδρία της με ημερομηνία 4/5/1987, η Υπεπιτροπή που ορίστηκε για εξέταση των ενστάσεων εξέτασε όλες τις ενστάσεις που είχαν υποβληθεί και στις 6/5/1987 πραγματοποίησε επιτόπια εξέταση. Το πόρισμά της, όπως προκύπτει από το σχετικό πρακτικό που τηρήθηκε αναφορικά με τις διαβουλεύσεις τους, ήταν ότι όλες οι ενστάσεις είναι απαράδεκτες. Τόσον ο Έπαρχος Λεμεσού, όσον και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικίσεως υπέβαλαν εκθέσεις, με ημερομηνία 30/9/1987 και 22/3/1988 αντίστοιχα, με τις οποίες εισηγούνται την απόρριψη όλων των ενστάσεων. Παρόλ' αυτά, είναι παραδεκτό ότι οι 25 30 35 40

ενστάσεις δεν προωθήθηκαν περαιτέρω για λήψη απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών. Το όλο θέμα παρέμεινε σε εκκρεμότητα, παρά την παρέλευση τόσο μακρού χρόνου και παρά τις ρητές και επιτακτικές
5 πρόνοιες του άρθρου 18 του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, Κεφ.96, όπως αναπαράγεται από το άρθρο 3 του Νόμου 13/74. Το άρθρο αυτό προνοεί ότι:

10 "18.(1) Πας όστις-

(α) δεν ικανοποιείται -

15 (i) εξ αποφάσεως της αρμοδίας αρχής εκδοθείσης δυνάμει του άρθρου 3,6,9· ή

(ii) εκ διατάγματος εκδοθέντος υπό ταύτης δυνάμει του άρθρου 15· ή

20 (iii) εκ διατάγματος εκδοθέντος υπό ταύτης δυνάμει του άρθρου 15Α·

(β) ενίσταται εις σχέδια παρασκευασθέντα υπό της αρμοδίας αρχής δυνάμει του άρθρου 12,

25 δύναται, εντός είκοσι ημερών από της εις αυτόν κοινοποιήσεως της αποφάσεως της αναφερομένης εις την υποπαράγραφον (i) της παραγράφου (α) του παρόντος εδαφίου ή του διατάγματος του αναφερομένου εις την υποπαράγραφον (ii) της αυτής παραγράφου, ή εντός επτά ημερών από της εις αυτόν
30 κοινοποιήσεως του διατάγματος του αναφερομένου εις την υποπαράγραφον (iii) της αυτής παραγράφου και καθ' οιονδήποτε χρόνον καθ' ον τα σχέδια είναι εκτεθειμένα προς επιθεώρησιν, εις την περίπτωσιν της παραγράφου (β) του παρόντος εδαφίου, δι' εγγράφου προσφυγής εν η εκτίθενται οι προς υποστήριξιν ταύτης
35 λόγοι, εις τον Υπουργόν Εσωτερικών να προσβάλη την τοιαύτην απόφασιν, διάταγμα ή σχέδια.

40 (2) Ο Υπουργός Εσωτερικών εξετάζει πάσαν εις αυτόν γενομένην προσφυγήν αμελλητί, εάν δε, εις οιανδήποτε συγκεκριμένην περίπτωσιν, ήθελε θεωρήσει

τούτο αναγκαίον ή σκόπιμον, ακούει ή άλλως δίδει την ευκαιρία εις τον προσφεύγοντα όπως υποστηρίξει τους λόγους εφ' ων στηρίζεται η προσφυγή. Ο Υπουργός αποφασίζει επί πάσης προσφυγής το ταχύτερον και κοινοποιεί αμελλητί την απόφασιν αυτού εις τον προσφεύγοντα: 5

Νοείται ότι ο Υπουργός δύναται να αναθέση εις λειτουργόν ή επιτροπήν λειτουργών του Υπουργείου του όπως εξετάση ωρισμένα θέματα αναφερόμενα εν τη προσφυγή και υποβάλη εις αυτόν το πόρισμα της τοιαύτης εξετάσεως προ της υπό του Υπουργού εκδόσεως αποφάσεως αυτού επι της προσφυγής. 10

(3) Ο μη ικανοποιηθείς εκ της αποφάσεως του Υπουργού δύναται να προσφύγη εις το δικαστήριον αλλά μέχρι της υπό του Υπουργού εκδόσεως της αποφάσεως αυτού εν περιπτώσει προσφυγής εις αυτόν ή εν περιπτώσει μη προσφυγής εις αυτόν μέχρι της παρόδου των προθεσμιών των προβλεπομένων εις το εδάφιον (1) δια την καταχώρισιν ιεραρχικής προσφυγής, η απόφασις, το διάταγμα ή τα σχέδια της αρμοδίας αρχής, ως θα ήτο η περίπτωσις, δεν καθίστανται εκτελεστά." 15 20

Ακολούθησε στις 24/6/1988 η δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Γνωστοποίησης Απαλλοτριώσεως αρ.1012 η οποία αφορά τα κτήματα των Αιτητών στην έκταση που τα αφορούσε η Γνωστοποίηση με αριθμό 1930 (ανωτέρω) της Δημοτικής Επιτροπής Λεμεσού. Στην έκδοση της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας, ημερομηνίας 1/9/1989, δημοσιεύτηκε Διάταγμα Επίταξης των ιδίων ιδιοκτησιών, το οποίο αποτέλεσε το αντικείμενο της προσφυγής αρ.740/89 την οποία καταχώρησαν οι παρόντες Αιτητές εναντίον της Δημοκρατίας. 25 30 35

Η Γνωστοποίηση Απαλλοτριώσεως αρ. 1012 δημοσιεύτηκε δυνάμει του άρθρου 4 των περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμων 1962 έως 1985, έχει δε ως εξής: 40

"Γνωστοποίηση Απαλλοτριώσεως

5 Με το παρόν γνωστοποιείται ότι η ακίνητη ιδιοκτησία που περιγράφεται στον Πίνακα που παρατίθεται πιο κάτω είναι αναγκαία για τους ακόλουθους σκοπούς δημόσιας ωφέλειας, δηλ. για τη δημιουργία, συντήρηση και ανάπτυξη των συγκοινωνιών στη Δημοκρατία και η απαλλοτριώσή της επιβάλλεται για τους πιο κάτω λόγους, δηλαδή για 10 σκοπούς βελτίωσης της Λεωφόρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ στη Λεμεσό.

15 Κάθε πρόσωπο που ισχυρίζεται πως έχει οποιοδήποτε δικαίωμα ή συμφέρον πάνω στην ιδιοκτησία που αναφέρεται πιο κάτω και φέρει ένσταση στη σκοπούμενη απαλλοτριώσή της, καλείται, μέσα σε 15 μέρες από τη δημοσίευση της γνωστοποίησεως αυτής στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας, να στείλει στον Υπουργό Εσωτερικών μέσω του Επάρχου 20 Λεμεσού, λεπτομερή στοιχεία για το δικαίωμα ή συμφέρον του, αποδείξεις δι' αυτά, καθώς και πλήρως αιτιολογημένη έκθεση για τους λόγους της ένστασής του.

25

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

30

.....
.....

35

Η έκταση γης της πιο πάνω ακίνητης ιδιοκτησίας αποτελείται από ένα εκτάριο, πέντε δεκάρια και 144 τετραγωνικά μέτρα περίπου και δείχνεται με κόκκινο χρώμα πάνω στο σχετικό σχέδιο το υπογραμμμένο από το Διευθυντή Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, με ημερομηνίας 2 Ιουνίου, 1988.

40

Αντίγραφο του πιο πάνω σχεδίου ευρίσκεται για επιθεώρηση από κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο στο Γραφείο του Επάρχου Λεμεσού (Κ.Χ.Τ. 234/86).

Έγινε στις 17 Ιουνίου, 1988

(Υ.Ε.118/85) 5

(Τ.Π.Ο.23/13/LL.19)"

Ενστάσεις εναντίον της πιο πάνω Γνωστοποίησης υπέβαλαν μόνο οι Αιτητές αρ. 1 και 4, οι οποίες, όμως, απορρίφθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο. Η απόρριψή τους κοινοποιήθηκε σ' αυτούς με επιστολή του Επάρχου Λεμεσού, ημερομηνίας 10/7/1989. Στο μεταξύ, όμως, δημοσιεύτηκε ως Διοικητική Πράξη αρ.623, στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με ημερομηνίας 21/4/1989, δυνάμει του άρθρου 6 των περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμων 1962 έως 1988, Διάταγμα Απαλλοτριώσεως το οποίο έχει ως εξής:

"Διάταγμα απαλλοτριώσεως σύμφωνα με το άρθρο 6 20

Επειδή με τη διοικητική πράξη αρ. 1012 που δημοσιεύτηκε στο Τρίτο Παράρτημα (Μέρος ΙΙ) της επίσημης εφημερίδας της Δημοκρατίας με ημερομηνία 24 Ιουνίου, 1998, η Κυπριακή Δημοκρατία, Απαλλοτριώ-νουσα Αρχή, εξέδωσε γνωστοποίηση απαλλοτριώσεως και περιγραφή και λεπτομέρειες της ακίνητης ιδιοκτησίας (που στο εξής θα αναφέρεται ως 'η ακίνητη ιδιοκτησία'), η οποία είναι αναγκαία για τους σκοπούς δημόσιας ωφέλειας που καθορίζονται σ' αυτή και καλούσε κάθε πρόσωπο που ισχυρίζεται πως έχει οποιοδήποτε δικαίωμα ή συμφέρον πάνω στην ακίνητη ιδιοκτησία και ενίσταται στη σκοπούμενη απαλλοτριώσή της να υποβάλει την ένστασή του μαζί με αποδείξεις και λόγους για υποστήριξή της μέσα στην προθεσμία που καθορίζεται στην πιο πάνω γνωστοποίηση.

Και επειδή ο Υπουργός Εσωτερικών, μετά τη λήξη της προθεσμίας που καθορίζεται στην πιο πάνω γνωστοποίηση απαλλοτριώσεως και μετά από εξέταση των ενστάσεων που υποβλήθηκαν εναντίον της 40

σκοπούμενης απαλλοτριώσεως της ακίνητης ιδιοκτησίας, τις διαβίβασε στο Υπουργικό Συμβούλιο μαζί με τις παρατηρήσεις και υποδείξεις του πάνω σ'αυτές.

5

Και επειδή, το Υπουργικό Συμβούλιο, αφού έλαβε υπόψη όλες γενικά τις περιστάσεις, κρίνει σκόπιμο να απαλλοτριωθεί η ακίνητη ιδιοκτησία για τους σκοπούς που καθορίζονται στην πιο πάνω γνωστοποίηση.

10

Για τους λόγους αυτούς, το Υπουργικό Συμβούλιο, ασκώντας τις εξουσίες που χορηγούνται σ' αυτό σύμφωνα με το άρθρο 6 του περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμου, με το παρόν διατάσσει την απαλλοτρίωση της ακίνητης ιδιοκτησίας σύμφωνα με τις πρόνοιες του πιο πάνω Νόμου.

15

20

(Υ.Ε.118/85/2)

(Τ.Π.Ο.24/13/LL19)"

25

Στο στάδιο αυτό πρέπει να αναφέρω, εν είδει παρενθέσεως, ότι με βάση τις αρχές που καθιερώθηκαν στις υποθέσεις *Pissas (No.1) v. Electricity Authority of Cyprus* (1966) 3 C.L.R. 634, και *Bakkaliou v. The Municipality of Famagusta* (1969) 3 C.L.R. 19, υιοθετώ την κοινή θέση των ευπαιδευτών δικηγόρων των Αιτητών και των Καθ' ων η Αίτηση, ότι η έλλειψη αναφοράς στα ονόματα των ιδιοκτητών και στην περιουσία που απαλλοτριώνεται, στο κείμενο του προσβαλλόμενου διατάγματος απαλλοτριώσεως, ως έχει δημοσιευτεί, εμποδίζει την ενεργοποίηση της προθεσμίας για καταχώρηση προσφυγής. Με βάση τα ενώπιόν μου στοιχεία, δέχομαι επίσης ως ορθή την κοινή θέση των δύο πλευρών ότι όλοι οι Αιτητές έλαβαν για πρώτη φορά γνώση για το επίδικο διάταγμα απαλλοτριώσεως με την επίστολή του Επάρχου Λεμεσού, ημερομηνίας 10/7/1989, με την οποία είχε κοινοποιηθεί στους Αιτητές αρ.1 και 4 η απόρριψη από το Υπουργικό Συμβούλιο των Ενστάσεών τους εναντίον της Γνωστοποίησης Απαλλοτριώσεως στις οποίες έχω ήδη αναφερθεί. Έπεται ότι η παρούσα

40

προσφυγή κατά του διατάγματος απαλλοτριώσεως, που καταχωρήθηκε στις 10/8/1989, δεν είναι εκπρόθεσμη, όπως εκ πρώτης όψεως προκύπτει από το γεγονός ότι το εν λόγω διάταγμα δημοσιεύτηκε στις 21/4/1989, δηλαδή, πέραν των 75 ημερών πριν την καταχώρηση της προσφυγής.

5

Με την συμπληρωματική γραπτή επιχειρηματολογία τους, ημερομηνίας 17/5/1991, οι Καθ' ων η Αίτηση ισχυρίστηκαν ότι με το δικόγραφο της παρούσας προσφυγής προσβάλλονται δύο αυτοτελείς διοικητικές πράξεις οι οποίες δεν είναι συναφείς και, επομένως, η προσφυγή είναι παραδεκτή μόνο αναφορικά με την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη που αποτελεί το αντικείμενο της θεραπείας της παραγράφου (Δ) του αιτητικού της προσφυγής. Επιβάλλεται, υπό τις περιστάσεις, να εξετάσω στο παρόν στάδιο κατά πόσον ο ισχυρισμός αυτός ευσταθεί ή όχι, γιατί στην περίπτωση που ευσταθεί, η προσφυγή, αναφορικά με το προσβαλλόμενο με την παράγραφο (ΣΤ) του αιτητικού διάταγμα απαλλοτριώσεως, είναι απαράδεκτη εξ υπαρχής.

10

15

20

Η απάντηση των Αιτητών στον πιο πάνω ισχυρισμό των Καθ' ων η Αίτηση, δόθηκε στη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας, από το δικηγόρο τους κ. Παπαφιλίππου ο οποίος είπε ότι ο ισχυρισμός αυτός προβλήθηκε πολύ αργά, ότι με την παράγραφο (Δ) του αιτητικού προσβάλλεται μόνο η παράλειψη του Υπουργού να αποφασίσει τις ιεραρχικές προσφυγές των Αιτητών και να κοινοποιήσει σ' αυτούς την απόφασή του, ότι ο κανόνας που απαγορεύει την προσβολή με το ίδιο δικόγραφο δυο αυτοτελών διοικητικών πράξεων δεν έχει εφαρμογή σε περιπτώσεις όπως η παρούσα στην οποία προσβάλλεται μια παράλειψη (θεραπεία Δ) και μια διοικητική απόφαση (θεραπεία ΣΤ), ότι, εν πάση περιπτώσει, υπάρχει η αναγκαία συνάφεια μεταξύ της προσβαλλόμενης παράλειψης και της προσβαλλόμενης πράξης, εφόσον η δεύτερη εκδόθηκε προς υλοποίηση του ανενεργού ρυμοτομικού σχεδίου εναντίον του οποίου υποβλήθηκαν οι ιεραρχικές προσφυγές των Αιτητών στις οποίες αναφέρεται η προσβαλλόμενη παράλειψη του Υπουργού Εσωτερικών και εφόσον η έκδοση της απόφασης του Υπουργού στις ιεραρχικές προσφυγές αποτελεί προϋπόθεση, κάτω από τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης, της έγκυρης έκδοσης και δημοσίευσης του

25

30

35

40

προσβαλλόμενου διατάγματος απαλλοτριώσεως.

5 Γενικά, υπάρχει η αρχή ότι δεν χωρεί προσφυγή με το ίδιο δικόγραφο εναντίον δύο η περισσότερων αυτοτελών διοικητικών πράξεων, εκτός αν οι πράξεις αυτές είναι "συναφείς". Σχετικό επί του προκειμένου είναι το ακόλουθο απόσπασμα από τα Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας 1929-1959, σ.274:

10 "Συναφεία

15 Συγχωρείται η διά του αυτού δικογράφου προσβολή επί ακυρώσει πλειόνων της μιας πράξεων, οσάκις άπασαι αι προσβαλλόμεναι πράξεις είναι συναφείς διότι λ.χ. η μια πράξις αποτελεί προϋπόθεσιν της άλλης: 1821 (53), ή οσάκις διά του αυτού δικογράφου προσβάλλονται πλείονες πράξεις αίτινες αφορώσιν άπασαι τον αιτούντα, ερείδονται εις τας αυτάς διατάξεις του νόμου, φέρουσι ταυτόσημον αιτιολογίαν και 20 εξεδόθησαν παρά του αυτού οργάνου και κατά την ιδίαν διοικητικήν διαδικασίαν: 1419 (53) [βλ.έλλειψιν συναφείας εν 1817 (56), 497, 2097 (56)].

25 Οσάκις δεν συντρέχουσιν αι προϋποθέσεις της συναφείας η αίτησις ακυρώσεως θεωρείται ως παραδεκτώσ ασκουμένη μόνον ως προς την πρώτην των προσβαλλομένων πράξεων: 1654 (56), 858 (54), χωρεί όμως πάνποτε χωρισμός δικογράφου, οπότε το 30 εμπρόθεσμον των ύστερον κατατεθεισών αιτήσεων κρίνεται εκ της αρχής: 1629 (53)."

35 Η αρχή, όπως διατυπώνεται στο πιο πάνω απόσπασμα υιοθετήθηκε και εφαρμόζεται από το Ανώτατο Δικαστήριο κατά την άσκηση της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας. Βλ. *Ανδρέας Διακόπουλλου ν. Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου* (Προσφυγή αρ. 516/88 - 21/4/1990), *G.E. Manrommatis Ltd και Άλλος ν. Δήμου Λεμεσού* (Προσφυγή αρ. 1181 - 26/6/1992) και *Στυλιανός Παναγιώτου ν. Δημοκρατίας* (Προσφυγή αρ.299/91 - 4/9/1992).

40

Η πιο πάνω γενική αρχή δεν περιορίζεται σε διοικητικές πράξεις ή αποφάσεις. Εφαρμόζεται και διέπει την εγκυρότητα, κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο, δικογράφου

προσφυγής με το οποίο προσβάλλονται "παραλείψεις", είτε αποκλειστικά είτε σε συνδυασμό με πράξεις, οι οποίες δεν είναι συναφείς. Είναι, βέβαια, επιθυμητό αυτής της μορφής οι ενστάσεις να εγείρονται με την Ένσταση της Διοίκησης υπό μορφή προδικαστική. Όμως, αυτό δε σημαίνει ότι η Διοίκηση αποκλείεται να τις εγείρει σε οποιοδήποτε μετέπειτα στάδιο της διαδικασίας. Όχι μόνο μπορούν να εγερθούν σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, αλλά μπορούν ακόμα να εγερθούν αυτεπάγγελα από το ίδιο το Δικαστήριο, όπως συνέβη στην υπόθεση **G.E. Mavrommatis Ltd** (ανωτέρω). Η επιτυχία της υπό εξέταση ένστασης κρίνεται αποκλειστικά με αναφορά στην ύπαρξη ή όχι της αναγκαίας συνάφειας μεταξύ των πράξεων ή παραλείψεων που συμπροσβάλλονται με το ίδιο δικόγραφο. Αν δεν συντρέχει η προϋπόθεση της συνάφειας, το Δικαστήριο δεν εξετάζει κατά πόσο το γεγονός της παράτυπης συμπροσβολής δύο ή περισσότερων αυτοτελών πράξεων ή παραλείψεων έχει επηρεάσει δυσμενώς τη Διοίκηση στην παρουσίαση της υπόθεσής της ή όχι.

Έπεται απ' όσα έχω αναφέρει πιο πάνω ότι το κρίσιμο ερώτημα που θα πρέπει να απαντηθεί στην παρούσα υπόθεση είναι κατά πόσον, μεταξύ της παράλειψης που προσβάλλεται με την παράγραφο (Δ) και της πράξης που προσβάλλεται με την παράγραφο (ΣΤ) του επίδικου δικογράφου, υπάρχει ή όχι συνάφεια μέσα στην έννοια του κανόνα που έχω προαναφέρει, η οποία απαιτείται για τη διάσωση της εγκυρότητας του δικογράφου αναφορικά με την πράξη που προσβάλλεται με την παράγραφο (ΣΤ). Αν η απάντηση στο πιο πάνω ερώτημα είναι αρνητική, η προσφυγή αναφορικά με το προσβαλλόμενο διάταγμα απαλλοτριώσεως είναι απαράδεκτη και θα πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί.

Πράξεις, αποφάσεις και/ή παραλείψεις που προσβάλλονται με το ίδιο δικόγραφο είναι συναφείς αν συντρέχει οποιαδήποτε από τις ακόλουθες δύο διαζευκτικές προϋποθέσεις:

- (α) Οποιαδήποτε από αυτές αποτελεί προϋπόθεση της άλλης.
- (β) Έχουν εκδοθεί από το ίδιο όργανο, στην ίδια

διοικητική διαδικασία, αφορούν τον ίδιο αιτητή, στηρίζονται στις ίδιες διατάξεις του Νόμου και έχουν ταυτόσημη αιτιολογία.

- 5 Η δεύτερη από τις πιο πάνω προϋποθέσεις δε συντρέχει στην παρούσα υπόθεση εφόσον η παράλειψη στρέφεται εναντίον του Υπουργού Εσωτερικών που είναι το μόνο όργανο στο οποίο ο Νόμος επιβάλλει την υποχρέωση να αποφασίσει τις ιεραρχικές προσφυγές των Αιτητών, ενώ το
- 10 προσβαλλόμενο διάταγμα απαλλοτριώσεως εκδόθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο. Έχουμε επίσης διαφορετικές διοικητικές διαδικασίες και διαφορετικές νομοθετικές διατάξεις.
- 15 Αναφορικά με την πρώτη από τις πιο πάνω προϋποθέσεις, στην οποία φαίνεται να στηρίζεται ο κ. Παπαφιλίππου για τεκμηρίωση του ισχυρισμού του για την ύπαρξη της απαιτούμενης συνάφειας, αφού εξέτασα με προσοχή τη συλλογιστική και τα επιχειρήματά του,
- 20 κατέληξα στο συμπέρασμα ότι δεν συντρέχει η επίδικη δεύτερη διαζευκτική προϋπόθεση. Δεν υπάρχει καμιά απολύτως σχέση ή συνάφεια μεταξύ της προσβαλλόμενης παράλειψης του Υπουργού Εσωτερικών και του προσβαλλόμενου διατάγματος απαλλοτριώσεως που
- 25 εξέδωσε το Υπουργικό Συμβούλιο. Τότε μόνο θα υπήρχε μεταξύ τους η αναγκαία συνάφεια, αν η ύπαρξη έγκυρου και δεσμευτικού ρυμοτομικού σχεδίου αναφορικά με τη βελτίωση, διαπλάτυνση και ευθυγράμμιση της οδού Φραγκλίνου Ρούσβελτ, αποτελούσε προϋπόθεση της
- 30 νομιμότητας του επίδικου διατάγματος απαλλοτριώσεως. Στην υπόθεση **Κυριάκος Χ"Κυριακου ν. Δημοκρατίας** (Προσφυγή αρ. 753/91 - 3/6/1992), στην οποία η έλλειψη δεσμευτικού ρυμοτομικού σχεδίου δυνάμει του άρθρου 12 του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, Κεφ.96,
- 35 ως έχει τροποποιηθεί, προβλήθηκε από τον αιτητή ως λόγος ακύρωσης του προσβαλλόμενου με την προσφυγή εκείνη διατάγματος απαλλοτριώσεως, το Ανώτατο Δικαστήριο τόνισε ότι για την αναγκαστική απαλλοτριώση δεν προαπαιτείται ρυμοτομικό σχέδιο. Σχετική επί του
- 40 προκειμένου είναι και η απόφαση του Δικαστή Συλιανίδη, ημερομηνίας 22/4/1991, στην Προσφυγή 740/89, **Νίνα Α. Μαρκουλλίδου και Άλλοι ν. Δημοκρατίας**, με την οποία οι παρόντες Αιτητές είχαν προσβάλει το διάταγμα επίταξης

των ίδιων κτημάτων που απαλλοτριώθηκαν με το διάταγμα που προσβάλλεται στην παρούσα Προσφυγή. Συμφωνώ πλήρως και υιοθετώ το ακόλουθο απόσπασμα απο την εν λόγω απόφαση, στις σσ.11 και 12:

5

"Ο δικηγόρος των αιτητών επιχειρηματολόγησε ότι το προσβαλλόμενο Διάταγμα παράνομα εκδόθηκε και δημοσιεύτηκε, γιατί δεν ήταν αναγκαίο στον ουσιώδη χρόνο, επειδή ήταν αδύνατο να αρχίσει να τίθεται σε εφαρμογή ο σκοπός δημόσιας ωφέλειας, για τον οποίο εκδόθηκε. Το πολεοδομικό σχέδιο που γνωστοποιήθηκε από το Δήμο, με βάση το Άρθρο 12 της περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νομοθεσίας, δεν οριστικοποιήθηκε, εφόσον εκκρεμούσαν ιεραρχικές προσφυγές. Περαιτέρω, η νομιμότητα του Διατάγματος Απαλλοτρίωσης προσβλήθηκε με την Προσφυγή Αρ. 616/89.

10

15

Τα Άρθρα 12 και 13 της περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νομοθεσίας και τα νομικά αποτελέσματα των πολεοδομικών σχεδίων που γνωστοποιούνται με βάση το Άρθρο 12(2) και καθίστανται δεσμευτικά, όπως προνοεί η παράγραφος 3 του Άρθρου 12, εξετάστηκαν στην υπόθεση *Demetrios Thymopoulos and Others v The Municipal Committee of Nicosia* (1967) 3 C.L.R. 588. Είναι ορθό ότι τα Άρθρα αυτά περιέχουν πρόνοιες σχετικές με την επίτευξη της διεύρυνσης και ευθυγράμμισης δρόμων, επιβάλλουν συνήθως όρους και περιορισμούς για το συμφέρον της πολεοδομίας, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 3 του Άρθρου 23 του Συντάγματος - (βλ. Αγγλικό κείμενο του Συντάγματος, το οποίο αναφέρεται μόνο σε "restrictions, limitation". *Hussein Ramadan and Electricity Authority of Cyprus and Another*, 1 R.S.C.C. 49, σελ.57).

20

25

30

35

Το Άρθρο 12 απαγορεύει την έκδοση άδειας που δεν είναι σύμφωνη με τα πολεοδομικά σχέδια.

Το Άρθρο 13(2) εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις που ιδιοκτήτης ζητά και λαμβάνει άδεια, η οποία συνεπάγεται νέα εξωτερική γραμμή (alignment) για οποιοδήποτε δρόμο.

40

Τα δεσμευτικά πολεοδομικά σχέδια, κατω από τα Άρθρα 12 και 13 του πιο πάνω Νόμου, δεν δίδουν το δικαίωμα σε οποιαδήποτε αρχή, αν δεν υπάρξει αίτηση για έκδοση άδειας οικοδομής ή διαχωρισμού από τον ιδιοκτήτη επηρεαζόμενης ακίνητης ιδιοκτησίας, να προβεί σε βελτίωση, με το νόημα της διαπλάτυνσης και ευθυγράμμισης του δρόμου.

Η δημιουργία, συντήρηση και ανάπτυξη των συγκοινωνιών περιλαμβάνεται στους σκοπούς δημόσιας ωφέλειας που καθορίζονται ειδικά στους Νόμους 15/62 και 21/62. Για την επίτευξη και εξυπηρέτηση του σκοπού αυτού δεν είναι αναγκαία προϋπόθεση η ύπαρξη δεσμευτικού ρυμοτομικού σχεδίου."

Δε διαφωνώ με το επιχείρημα του κ. Παπαφιλίππου ότι, όπως προκύπτει από το γεγονός ότι το σχέδιο βάσει του οποίου απαλλοτριώνονται οι επίδικες περιουσίες με το προσβαλλόμενο διάταγμα απαλλοτριώσεως και το σχέδιο που αναφέρεται στην προσηγηθείσα Γνωστοποίηση αρ.1930 (ανωτέρω), είναι εντελώς όμοια, μπορεί εύλογα να λεχθεί ότι η προσβαλλόμενη απαλλοτρίωση έγινε κατ' ουσία προς εκτέλεση ενός σχεδίου που, με βάση το άρθρο 18(3) των περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμων, τότε μόνο θα καταστεί εκτελεστό όταν ο Υπουργός Εσωτερικών αποφασίσει τις ιεραρχικές προσφυγές των Αιτητών. Το γεγονός, όμως, αυτό δεν δημιουργεί "συνάφεια" μέσα στην έννοια του υπό εξέταση κανόνα που διέπει την εγκυρότητα του δικογράφου. Η νομιμότητα του επίδικου διατάγματος απαλλοτριώσεως δεν εξαρτάται ούτε επηρεάζεται από το γεγονός ότι το σχέδιο που υιοθέτησε το Υπουργικό Συμβούλιο για τους σκοπούς της απαλλοτρίωσης είναι ταυτόσημο με εκείνο που η Δημοτική Επιτροπή Λεμεσού είχε γνωστοποιήσει με τη Γνωστοποίηση αρ. 1930 για τους σκοπούς του άρθρου 12 των περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμων, και το οποίο δεν έχει καταστεί εκτελεστό λόγω της υπάρχουσας εκκρεμότητας στην έκδοση της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών στις ιεραρχικές προσφυγές των Αιτητών. Οποιαδήποτε και να είναι η απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών επί του προκειμένου, δεν πρόκειται και δεν μπορεί να έχει οποιαδήποτε επίδραση στην εγκυρότητα του προσβαλλόμενου διατάγματος απαλλοτριώσεως. Από τη

στιγμή που το επίδικο σχέδιο, με βάση τη νομολογία*, είναι ικανοποιητικό για σκοπούς απαλλοτριώσης, με την έννοια ότι καθορίζει επακριβώς το μέρος και την έκταση των υπό απαλλοτρίωση περιουσιών που είναι απαραίτητες για την επίτευξη του καθορισμένου σκοπού, είναι τελείως άσχετο αν είναι ταυτόχρονα τελικό και δεσμευτικό για τους σκοπούς του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, Κεφ. 96, ως έχει τροποποιηθεί. Χρήσιμη αναφορά μπορεί να γίνει και στην υπόθεση *Κτηματική Εταιρεία Νέμεσις Ατδ ν. Δημοκρατίας* (Προσφυγή αρ. 53/90 - 8/6/1992).

Απ' όσα έχω αναφέρει πιο πάνω, προκύπτει ότι, από άποψη δικονομική, η προσφυγή είναι παραδεκτή μόνο αναφορικά με την παράλειψη που προσβάλλεται με την παράγραφο (Δ) του αιτητικού του δικογράφου. Αναφορικά με το διάταγμα απαλλοτριώσεως που προσβάλλεται με την παράγραφο (ΣΤ), η προσφυγή κρίνεται απαράδεκτη και απορρίπτεται.

Θα προχωρήσω τώρα στον έλεγχο της νομιμότητας της προσβαλλόμενης παράλειψης που αποτελεί το μόνο εναπομείναν αντικείμενο της παρούσας προσφυγής. Οι Καθ' ων η Αίτηση δέχονται ότι ο Υπουργός Εσωτερικών δεν εξέδωσε μέχρι σήμερα την απόφασή του πάνω στις ιεραρχικές προσφυγές των Αιτητών. Συμφωνούν δε ότι υπάρχει επί του προκειμένου παράλειψη του εν λόγω Υπουργού, αναφορικά με την οποία δεν έχουν προβάλει οποιαδήποτε νόμιμη δικαιολογία. Αμφισβητούν, εντούτοις, τη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου να ελέγξει τη νομιμότητα της δεδομένης αυτής παράλειψης, ισχυριζόμενοι ότι δεν είναι προσβλητή κάτω από το άρθρο 146.1 του Συντάγματος. Ο ευπαίδευτος δικηγόρος τους λέγει επί του προκειμένου ότι "με την παράγραφο "Δ" του Αιτητικού δεν προσβάλλεται εκτελεστή διοικητική πράξη ή παράλειψη".

* *Glyki & Another v. Municipal Corporation of Famagusta* (1967) 3 C.L.R. 677, *Κολοκασίδου & Άλλη ν. Δημοκρατίας* (Προσφυγή αρ.731/87 -20/2/90), *Χατζηϊωάννου & Άλλοι ν. Δημοκρατίας* (Προσφυγή αρ. 728/89 - 29/8/1990), *Καραφώκα ν. Δημοκρατίας* (Προσφυγή αρ.136/90 - 12/3/1992).

- Και προσθέτει τα εξής: "Για να είναι προσβλητή η παράλειψη της Διοίκησης να συμμορφωθεί με το άρθρο 29 του Συντάγματος, θα πρέπει το αντικείμενο του αιτήματος να αφορά σε πράξη ή παράλειψη που υπάγεται στον ακυρωτικό έλεγχο του Ανωτάτου Δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 146(1) του Συντάγματος. Τούτο υποστηρίζεται από τις αποφάσεις *Xenophontos v. The Republic*, 2 R.S.C.C. 89 και *Yialousa Savings Bank v. Republic* (1977) 3 C.L.R. 25, 31-32. Για την ερμηνεία του όρου παράλειψης παραπέμπω στην υπόθεση *Cyprus Tannery Ltd v. Republic* (1980) 3 C.L.R. 405, στη σ.415."

- Οι Αιτητές αντικρούουν τον πιο πάνω ισχυρισμό των Καθ' ων η Αίτηση λέγοντας ότι η προσβαλλόμενη παράλειψη είναι προσβλητή με προσφυγή γιατί είναι παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας κάτω από το άρθρο 18(2) του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, Κεφ.96, ως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 3 του Νόμου αρ. 13/74. Ο Υπουργός, λένουν ακόμα οι Αιτητές, είχε υποσχρέωση, κάτω από το άρθρο 29.1* του Συντάγματος, να εκδώσει την απόφασή του πάνω στις ιεραρχικές προσφυγές των Αιτητών και να την κοινοποιήσει σ' αυτούς εγγράφως εντός 30 ημερών. Η επίδικη παράλειψή του συνιστά, επομένως, και παράβαση της εν λόγω συνταγματικής πρόνοιας, η οποία είναι προσβλητή με προσφυγή, σύμφωνα με το άρθρο 29.2* του Συντάγματος.

*29.1 Έκαστος έχει το δικαίωμα ατομικώς ή ομού μετ' άλλων να υποβάλλη εγγράφως αιτήσεις ή παράπονα προς οιαδήποτε αρμοδίαν δημοσίαν αρχήν δικαιούμενος ν' απαιτήσει, όπως αυτή επιληφθή αυτών και απόφασιση ταχέως. Η απόφασις της αρχής ταύτης, δεόντως ητιολογημένη, γνωστοποιείται εγγράφως αμέσως εις τον υποβάλλοντα την αίτησιν ή τα παράπονα εν πάση περιπτώσει εντός προθεσμίας μη υπερβαινούσης τας τριάκοντα ημέρας.

2. Εφ' όσον ο ενδιαφερόμενος δεν ικανοποιείται εκ της αποφάσεως ή οσάκις ουδεμία απόφασις γνωστοποιήται προς αυτόν εντός της καθοριζομένης εν τη πρώτη παραγράφω του παρόντος άρθρου προθεσμίας δύναται ο ενδιαφερόμενος ν' αγάγη ενώπιον αρμοδίου δικαστηρίου διά προσφυγής την υπόθεσιν, εις ην αφορά η αίτησις ή το παράπονον αυτού.

Η δεδομένη παράλειψη του Υπουργού Εσωτερικών στην παρούσα υπόθεση συνιστά παράλειψη μέσα στην έννοια του άρθρου 146.1 του Συντάγματος, εφόσον αναφέρεται σε ενέργεια στην οποία υποχρεούται να προβεί κάτω από τη ρητή νομοθετική διάταξη του άρθρου 18(2) του Κεφ.96, ως έχει αναπαραχθεί με το άρθρο 3 του Νόμου αρ.13 του 1974, το οποίο έχω ήδη παραθέσει αυτούσιο. Αναφορικά με την επίδικη παράλειψη συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις που την καθιστούν προσβλητή με ακυρωτική προσφυγή, όπως αυτές διατυπώνονται στο πιο κάτω απόσπασμα από τα Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας 1929-1959, σ.234:

"Παράλειψις οφειλομένης νομίμου ενεργείας 15

Η αίτησις ακυρώσεως δύναται να ασκηθή ου μόνον κατά παρανόμου ρητής πράξεως της Διοικήσεως αλλά και κατά παραλείψεως, όπως αυτή προβή εις οφειλομένην νόμιμον ενέργεια: 122(44), 127(46). 20

Παράλειψις οφειλομένης νομίμου ενεργείας προσβλητή επί ακυρώσει δι' αιτήσεως προς το Συμβούλιον Επικρατείας δύναται να υπάρξη μόνον οσάκις δια σαφούς διατάξεως η Διοικήσις υποχρεούται εις συγκεκριμένην ενέργειαν προς ρύθμισιν ωρισμένης σχέσεως. Της ενεργείας μη επιβαλλομένης ρητώς υπό του νόμου και συνεπώς μη ούσης υποχρεωτικής δια την Διοικήσιν, η παράλειψις της Διοικήσεως ίνα ενεργήση, και ή εκ της παραλείψεως τεκμαιρομένη άρνησις δεν συνιστούν εκτελεστάς πράξεις, άλλως τεκμαίρεται, ότι η ενέργεια ανήκει εις την διακριτικήν ευχέρειαν της διοικήσεως, εντός της σφαιράς της οποίας δεν είναι νοητή παράλειψις οφειλομένης ενεργείας." 25 30 35

Η νομολογία μας έχει υιοθετήσει την αρχή όπως διατυπώνεται στο πιο πάνω απόσπασμα. Αναφέρω ενδεικτικά τις υποθέσεις *The Cyprus Tannery Ltd v. The Republic* (1979) 3 C.L.R. 405, *Ανδρέας Χριστοδουλίδης & Άλλοι ν. Δημοκρατίας* (Αναθεωρητική Έφεση αρ. 448 - 15/11/1990), *Π.Ο.Ε.Ν. και Άλλοι ν. Δημοκρατίας* (Προσφυγή αρ. 248/88 - 5/6/89), *Ιωάννης Φάκας ν. Κυπριακής Δημοκρατίας* (Προσφυγή αρ. 132/89 - 23/6/1990), *Ζωούλα* 40

Βασιλειάδου ν. Συμβουλίου Εγγραφής Κτηματομεσιτών (Προσφυγή αρ. 135/90 - 30/4/1992), και **Ekaterini Costea ν. The Republic** (1983) 3 C.L.R. 115, στην οποία το Δικαστήριο είπε επί του προκειμένου τα εξής στη σ.123:

5

"Omissions of the administration are of an executory character, only if they emanate from failure of the administration to act in the face of a mandatory legal provision requiring the administration to take action. Only if the act is ordained by law, can the inaction of the administration rank as an executory act amenable to review. In the absence of such a provision, failure to act is but an expression of the discretionary powers of the administration and is consequently not justiciable in isolation from the discretionary powers otherwise vested in the administration. (See Conclusions from Jurisprudence of the Greek Council of State 1929-59, p. 243)."

10

15

Στις αυθεντίες **Xenophontos** (ανωτέρω) και **Yialousa**
 20 **Savings Bank** (ανωτέρω) αποφασίστηκε ότι για να έχει το Δικαστήριο αυτό δικαιοδοσία να επιληφθεί προσφυγής αναφορικά με παράλειψη αρμόδιας δημόσιας αρχής να συμμορφωθεί με την πρόνοια του άρθρου 29 του Συντάγματος, το αντικείμενο της γραπτής αίτησης ή του
 25 παραπόνου που υποβλήθηκε σ' αυτήν κάτω από το εν λόγω άρθρο, πρέπει να εμπίπτει στην ακυρωτική δικαιοδοσία του Δικαστηρίου κάτω από το άρθρο 146 του Συντάγματος. Η επίδικη παράλειψη πληροί τις προϋποθέσεις εκτελεστότητας όπως καθορίστηκαν στις δύο πιο πάνω
 30 υποθέσεις, εφόσον αναφέρεται σε ιεραρχική προσφυγή εναντίον σχεδίου βελτίωσης, διαπλάτυνσης και ευθυγράμμισης δημόσιας οδού, που έγινε βάσει του άρθρου 12 του Νόμου, Κεφ. 96, όπως τροποποιήθηκε, του οποίου η γνωστοποίηση συνιστά πράξη εκτελεστικής αποκλειστικά
 35 φύσης που υπόκειται, ως εκ τούτου, στον ακυρωτικό έλεγχο του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Βλέπε επί του προκειμένου τις υποθέσεις **Pelides ν. Republic**, 3 R.S.C.C. 13, **Maliotis & Others ν. Municipality of Nicosia** (1964) 3 C.L.R. 75, **Nemitsas Industries Ltd ν. Municipal Corporation of Limassol** (1967) 3 C.L.R. 134, και **Charalambides & Others ν. Republic** (1984) 3 C.L.R. 1516.

40

Απ' όσα έχω αναφέρει πιο πάνω προκύπτει ότι ο

επίδικος ισχυρισμός των Καθ' ων η Αίτηση δεν ευσταθεί και ότι η δεδομένη επίδικη παράλειψη του Υπουργού Εσωτερικών να εκδώσει το ταχύτερο την απόφασή του πάνω στις ιεραρχικές προσφυγές των Αιτητών και να την κοινοποιήσει σ' αυτούς "αμελλητί", σύμφωνα με τις επιτακτικές πρόνοιες του άρθρου 18(2) του Νόμου Κεφ.96 και του Νόμου αρ.13/74, παράλειψη που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, είναι προσβλητή κάτω από το άρθρο 146 του Συντάγματος. Η εν λόγω παράλειψη είναι επίσης παράνομη γιατί παραβιάζει τις πιο πάνω νομοθετικές πρόνοιες. Υπόκειται, ως εκ τούτου, σε ακύρωση σύμφωνα με το άρθρο 146.4(γ) του Συντάγματος.

Οι Αιτητές δικαιούνται στη θεραπεία που ζητούν στην παράγραφο (Δ) του αιτητικού της παρούσας κοινής προσφυγής τους. Η επίδικη παράλειψη κηρύσσεται άκυρη στην ολότητά της και ό,τι παραλείφθηκε έδει να είχε εκτελεστεί. Δεν εκδίδεται διαταγή αναφορικά με τα έξοδα.

Η προσφυγή επιτυγχάνει μερικώς χωρίς έξοδα.